

ПРОФІЛІ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я, 2023

Кіровоградська область

Центр громадського здоров'я

Ресурси охорони здоров'я. Діяльність закладів охорони здоров'я

Кількість постійного населення Кіровоградської області станом на 1 січня 2022 року (наявні офіційні дані) становила 897 297 осіб, що складало 2,19 % від загального населення України. Із наведених даних число лікарняних закладів, загальне число ліжок та загальна чисельність середнього медперсоналу суттєво перевищують частку населення області в загальній структурі населення країни. Натомість загальна чисельність лікарів майже дорівнює цій частці, що говорить про відносно добру забезпеченість регіону ресурсами охорони здоров'я.

Помітне та/або суттєве перевищення частки майже всіх показників діяльності закладів охорони здоров'я над часткою населення можна пояснити віддаленістю області від лінії бойових зіткнень армій України та РФ.

Показник	Україна	Кіровоградська обл.	%
Кількість населення	40 997 698	897 297	2,19
Число лікарняних закладів	1 096	37	3,38
Загальне число ліжок	228 351	6 445	2,82
Число закладів, які надають амб.-поліклінічну допомогу	2 307	76	3,29
Число амб.-поліклінічних закладів, які мають денні стаціонари	1 202	25	2,08
Число ліжок в денних стаціонарах	32 904	891	2,71
Проліковано хворих в денних стаціонарах	1 203 745	16 884	1,40
Кількість викликів швидкої медичної допомоги	4 660 255	58 318	1,25
Загальна чисельність лікарів (без зубних)	133 237	2 751	2,06
Загальна чисельність середнього мед.персоналу	229 368	6 472	2,82

Питома вага показників регіону в Україні за 2023 р., %

Підсумки пандемії COVID-19 в Україні та регіоні 2020-2023 роках

З березня 2020 по червень 2023 року як в цілому в Україні, так і в Кіровоградській області тривала пандемія COVID-19. За цей період в регіоні було зареєстровано 59 243 підтверджених випадки цієї інфекції або

1,06 % від всіх випадків в Україні, що вдвічі менше частки населення області в структурі населення країни. Це може вказувати як на дещо меншу природну інтенсивність циркуляції збудника в області, ніж в середньому по Україні, так і на більш якісні заходи з виявлення випадків COVID-19. Щодо кількості померлих, то в області % померлих менше % населення області в структурі населення країни, але летальність в області при цьому (3,27 %) суттєво більша від летальності в цілому по Україні (2,02 %).

Примітним також є те, що летальність медпрацівників в області майже в 2 рази більша, ніж відповідний загально-український показник.

Показник	Україна	Кіровоградська обл.	Питома вага, %
Кількість підтверджених випадків COVID-19, всього	5 562 748	59 243	1,06
Померло від COVID-19, всього	112 481	1 936	1,72
Летальність сукупного населення від COVID-19, %	2,02	3,27	-
Кількість випадків COVID-19 серед медпрацівників	154 637	2 688	1,74
Кількість померлих від COVID-19 серед медпрацівників	1 256	41	3,26
Летальність медпрацівників від COVID-19, %	0,81	1,53	-
Питома вага (%) щеплених від COVID-19 серед тих, хто захворів з початку вакцинації	17,1	14,5	-

Найбільш поширені інфекційні захворювання регіону

Групою інфекційних захворювань з найбільшими показниками реєстрації як в Україні, так і в Кіровоградській області є ГРВІ, які дещо перевищують показник України (на 30,0 %). Серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мала вітряна віспа (вдвічі вище, ніж в цілому в Україні). Грип та скарлатина мали відчутно менші показники, ніж загалом в Україні. Стан захворюваності на всі кишкові інфекції в області кращій, ніж в цілому в Україні (в 1,5–2,5 рази менше). Захворюваність на ротавірусний гастроентерит фактично така, як в цілому в Україні.

Лептоспіроз вдвічі більше показника України, а хвороба Лайма – майже не відрізняється. Аскаридоз в регіоні має показник показник захворюваності в 23,9 разів менший, ніж в цілому в Україні.

Інфекції	Україна, на 100 тис. нас.	Кіровоградська обл., на 100 тис. нас.
ГРВІ	12 749,45	16 236,76
Грип	32,41	20,95
Вітряна віспа	96,64	216,09
Скарлатина	25,48	15,94
ГКІ встановленої етіології	52,93	20,95
ГКІ невстановленої етіології	70,01	28,75
Інші (зоонозні) сальмонельози	10,76	6,13
Ротавірусний ентерит	7,32	6,24
Хвороба Лайма	11,98	8,92
Лептоспіроз	1,06	2,34
Аскаридоз	40,56	1,67

Захворюваність в регіоні та в Україні за 2023 р.

Спалахи інфекційних захворювань в Україні та регіоні в 2023 р.

Кількість спалахів інфекційних захворювань в 2023 році в Кіровоградській області становить 0 % від їх загальної кількості в Україні.

Відсутність реєстрації спалахів інфекційних хвороб в області за 2023 р. швидше може свідчити не про епідемічне благополуччя, а про зменшення дієвості системи епідеміологічного нагляду внаслідок збройної агресії РФ, оскільки область є прифронтовою.

Показник	Україна	Кіровоградська обл.	Питома вага, %
Кількість спалахів, всього	64	0	0
Кількість випадків в межах зафіксованих спалахів	627	0	0
Середня кількість випадків на 1 спалах	9,80	0	–
Захворюваність на 100 000 населення в межах спалахів	1,53	0	–
Лабораторно підтверджені випадки інфекційних хвороб у межах спалахів, %	78,30	–	–
Питома вага спалахів кишкових інфекцій, %	89,10	–	–

Соціально значущі інфекційні хвороби

Туберкульоз (ТБ)

В 2023 році в Кіровоградській області захворюваність на туберкульоз (нові випадки + рецидиви) та смертність

від нього були вдвічі вищими, ніж в цілому в Україні, а захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ-інфекцією була в 1,8 рази вище, ніж в Україні. При цьому показник захворюваності на ТБ в області серед дитячого населення (0–14 років) був у 8 разів більшим, ніж загальноукраїнський показник дитячої ТБ-захворюваності (87,3 на 100 тис. нас. проти 10,4 на 100 тис. нас. в Україні).

Загалом суттєво вищі показники інцидентності та смертності в області в порівнянні із загальноукраїнськими показниками не корелюють з тим фактом, що показники ефективності лікування ТБ практично не відрізняються (або є вищими) від аналогічних загальнонаціональних показників і були в межах від 68,8 % до 79,4 % в області проти 63,2–77,5 % в Україні.

Показник	Україна	Кіровоградська обл.
Захворюваність на ТБ (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. нас.	48,4	92,1
Захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. населення	8,2	14,6
Захворюваність на ТБ серед дітей віком 0–14 років (нові випадки+рецидиви), на 100 тис. нас.	10,4	87,3
Смертність від ТБ сукупного населення, на 100 тис. нас.	6,9	12,0
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ), %	77,5	78,3
Ефективність лікування (нові випадки + рецидиви ТБ/ВІЛ), %	64,5	68,8
Ефективність лікування (МЛС-ТБ), %	63,2	79,4

Показники ТБ у Кіровоградській області та Україні за 2023 р.

ВІЛ/СНІД

В 2023 році в Кіровоградській області на обліку знаходилось 3 501 особа з ВІЛ-інфекцією, з яких 393 було вперше виявлено у цьому ж році, що становить відповідно 2,22 % та 3,04 % від показників по Україні.

Кількість нововиявлених хворих на СНІД становить 110 осіб, тобто 3,28 % від показника по Україні. Слід зазначити, що у 2023 році число нових смертей від СНІДу в області становило 57 випадків. Це 3,32 % від всіх випадків смертей безпосередньо від СНІДу по всій Україні.

Показник	Україна	Кіровоградська обл.	%
Кількість населення	40 997 698	897 297	2,19
Число нових випадків ВІЛ-інфекції	12 914	393	3,04
Число нових випадків СНІДу	3 351	110	3,28
Число нових смертей від СНІДу	1 717	57	3,32
Кількість ЛЖВ на обліку	157 435	3 501	2,22

Питома вага показників ВІЛ/СНІДу в Кіровоградській області та Україні за 2023 р., %

Вірусні гепатити

В 2023 році в Кіровоградській області було зареєстровано 325 випадки вірусних гепатитів, що становить 3,27 % від показника по Україні. В структурі переважну більшість становлять хронічні вірусний гепатити А – 90,2 %. Гострі гепатити А, В, С та інші гепатити складають 0,6 %, 4,0 %, 4,9 % та 0,3 % відповідно.

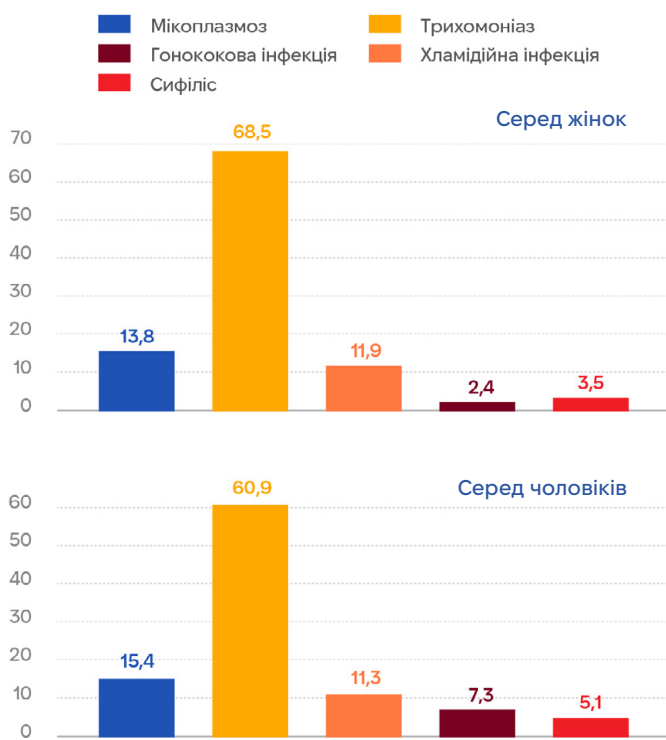

Структура захворюваності на вірусні гепатити у 2023 р., %

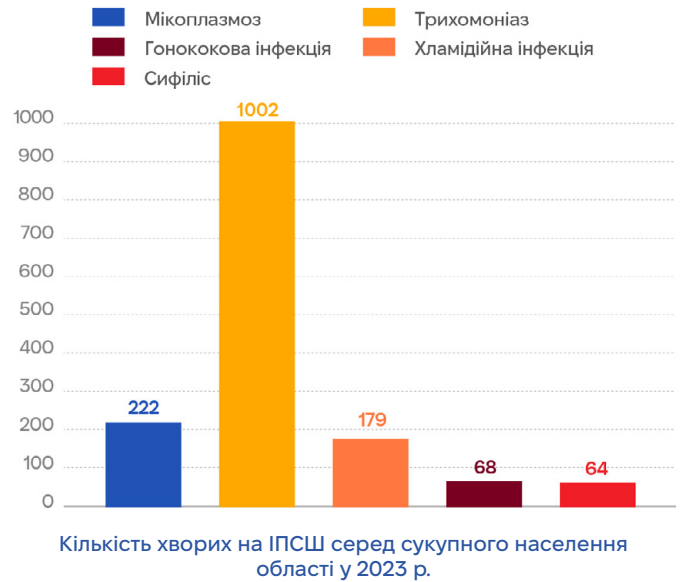
Інфекції, що передаються статевим шляхом (ІПСШ)

В 2023 році в Кіровоградській області було зафіксовано 1535 випадків захворювання на п'ять ІПСШ-нозологій серед сукупного населення, з яких більше 98 % припадає на дорослих (18 років+). Найбільше (1 002 особи) захворіли на трихомоніаз, що становить 65,3 % від усіх випадків ІПСШ.

Найбільше випадків ІПСШ було зареєстровано серед жінок – 891 випадок проти 644 серед чоловіків. І у чоловіків, і у жінок найчастіше реєструвались випадки трихомоніазу. Сифіліс, гонококова інфекція, хламідійна інфекція та уrogenітального мікоплазмоз: у чоловіків – 5,1 %, 7,3 %, 11,3 % та 15,4 % відповідно, у жінок – 3,5 %, 2,4 %, 11,9 % та 13,8 % відповідно.

Структура захворюваності на ІПСШ у 2023 р., %

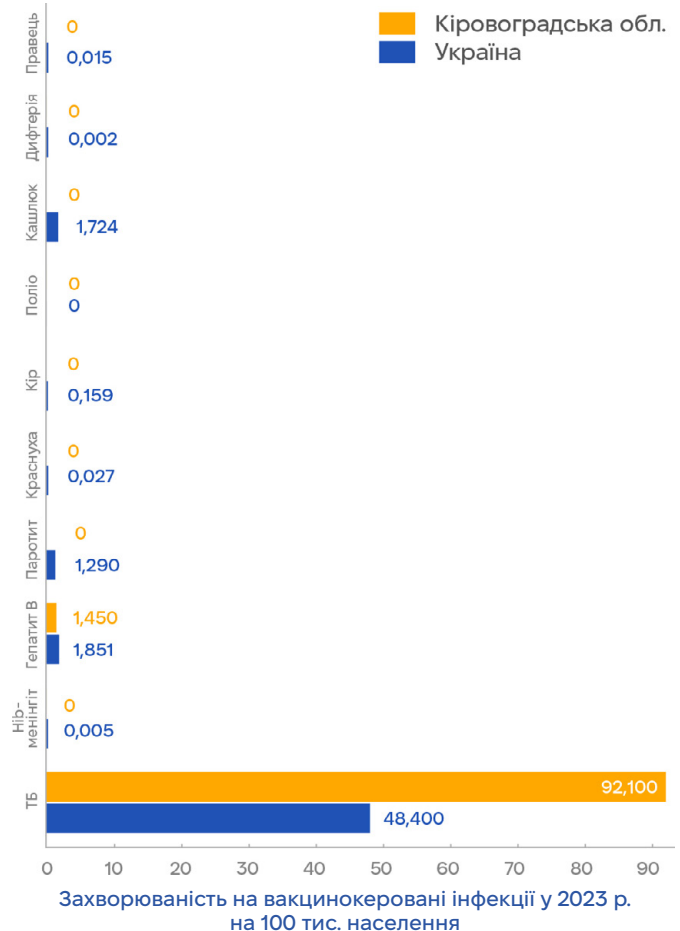

Кількість хворих на ІПСШ серед сукупного населення області у 2023 р.

Захворюваність на вакцинокеровані інфекції в 2023 році

В 2023 році в Кіровоградській області епідемічна ситуація з вакцинокеруваних інфекцій найбільш несприятливою була по туберкульозу, оскільки показник захворюваності в області дещо перевищував загальний показник по Україні.

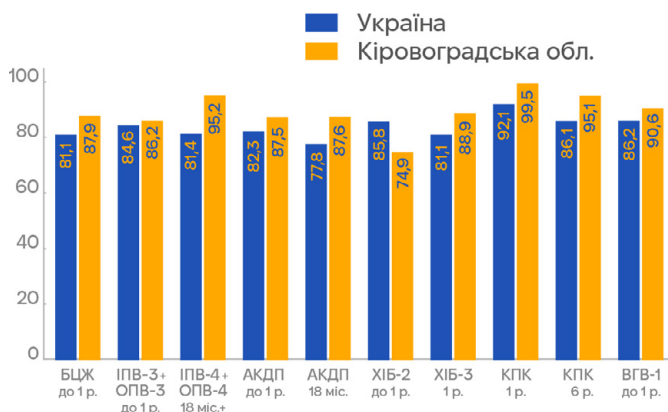
Щодо інших вакцинокеруваних інфекцій, то ситуація в області є відносно сприятливою: захворюваність на Ніб-менінгіт, пароти, краснуху, кір, поліомієліт, кашлюк, дифтерію та правець була нульовою, гепатит В була меншою, ніж в Україні в цілому.

Захворюваність на вакцинокеровані інфекції у 2023 р. на 100 тис. населення

Вакцинація

Порівняно із загальними показниками в Україні в Кіровоградській області досить високі показники охоплення щепленнями: з 9 позицій рівень охоплення щепленнями перевищує загальноукраїнський, а по 4 позиціям перевищує 90 %.

Охоплення щепленнями в області та Україні у 2023 р., %

Злоякісні новоутворення

В 2023 році в Кіровоградській області на обліку перебувало 32 059 хворих на злоякісні новоутворення, що становить 2,68 % від кількості по Україні. В 2023 році було виявлено 4 188 випадків захворювань на злоякісні новоутворення, що становить 13,06 % від кількості хворих, що перебували на обліку в Вінницькій області. Серед виявлених нових випадків захворювань майже однакова кількість як жінок (50,74 %), так й чоловіків (49,26 %), але серед померлих більше було чоловіків (57,35 %).

Натомість в області смертність від злоякісних новоутворень серед чоловіків (244,77 на 100 тис. населення) відчутно переважала смертність серед жінок (156,1 на

100 тис. населення), що, ймовірно, може вказувати на більш пізнє звернення чоловіків за медичною допомогою.

Обтяжуючим фактором для лікування є виявлення злоякісних новоутворень на пізніх стадіях, так в області на 3-й і 4-й стадіях у 2023 році було виявлено 24,2 % нових випадків.

Розлади психіки внаслідок вживання психоактивних речовин

В 2023 році в Кіровоградській області під наглядом перебувало 21 540 осіб з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин, з яких 9 067 осіб були охоплені відповідним лікуванням (42,09 %). В області в етіологічній структурі хворих під наглядом переважали особи, які вживали алкоголь (79,09 %), опіоїди (10,4 %), інші психоактивні речовини (6,51 %) та канабіоїди (4,0 %).

В 2023 році в Кіровоградській області вперше взято під нагляд 1 286 осіб з розладами психіки та поведінки від уживання психоактивних речовин. В етіологічній структурі виявлених хворих переважали особи, які вживали алкоголь (68,58 %), інші психоактивні речовини (18,04 %), канабіоїди (3,89 %) та опіоїди (9,49 %).

Через уживання:		Взято під нагляд з уперше встановленим діагнозом	% серед вперше виявлених в етіологічній структурі	Перебуває під наглядом на кінець звітного року	% в етіологічній структурі серед осіб, що перебувають під наглядом	Охоплені лікуванням, усього	% охоплених лікуванням серед осіб під наглядом
алкоголю всього	Україна	38 312	76,08	441 862	82,66	170 073	38,49
	Область	882	68,58	17 035	79,09	6 939	40,73
опіоїдів всього	Україна	4 791	9,51	46 306	8,66	22 854	49,35
	Область	122	9,49	2 240	10,40	1 293	57,72
канабіоїдів всього	Україна	1 409	2,80	14 333	2,68	4 217	29,42
	Область	50	3,89	862	4,00	170	19,72
інших психоактивних речовин – всього	Україна	5 845	11,61	32 022	5,99	12 031	37,57
	Область	232	18,04	1 403	6,51	665	47,40
разом	Україна	50 357	100	534 523	100	209 175	39,13
	Область	1 286	100	21 540	100	9 067	42,09

Етіологічна структура розладів психіки та поведінки від вживання психоактивних речовин, 2023 р.

Репродуктивне здоров'я жінок

В 2023 році в Кіровоградській області було зафіксовано 4 234 пологів та народилося живими в лікарняних закладах 4 246 дітей, що становить відповідно 2,37 % та 2,36 % від кількості пологів і народжених в Україні. Материнська смертність в області становила 3,03 % від загальноукраїнської (в інтенсивних показниках 23,55 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених загалом в Україні).

Малюкова смертність дітей у віці до 1 року в області склала 39 випадків (2,9 %) від 1345 випадків по усій Україні або 9,19 дітей на 1000 народжених живими проти 7,49 на 1000 народжених живими загалом по Україні. Онкологічна захворюваність на найбільш поширені хвороби жіночої репродуктивної сфери в області реєструвалась наступним чином: рак жіночої молочної залози – 378 випадків, рак жіночих статевих органів всіх локалізацій – 535 випадків, в тому числі рак шийки матки – 98 випадків (або відповідно 3,01 %, 3,21 % та 3,31 % від кількості хворих в Україні).

Показник	Україна	Кіровоградська обл.	%
Пологів всього	178 468	4 234	2,37
Материнська смертність	33	1	3,03
Абортів всього	42 683	1 062	2,49
Народилось дітей живими в лікарняних закладах	179 611	4 246	2,36
Померло дітей у віці до 1 року	1345	39	2,90
Захворіло на рак жіночої молочної залози	12 568	378	3,01
Захворіло на рак жіночих статевих органів (всі локалізації)	12 311	395	3,21
В тому числі захворіло на рак шийки матки	2 964	98	3,31

Резюме/рекомендації

Кіровоградська область задовільно забезпечена медичною інфраструктурою та медичними кадрами число лікарняних закладів (3,38 %), загальне число ліжок (2,82 %) та загальна чисельність середнього медперсоналу (2,82 %) суттєво перевищують частку населення області (2,19 %) в загальній структурі населення країни. Натомість загальна чисельність лікарів (2,06 %) майже дорівнює цій частці, але тягар на систему громадського здоров'я має відчутну тенденцію до зростання у зв'язку з повномасштабною війною з РФ.

За підсумками пандемії COVID-19 вклад області в загальний показник зареєстрованих випадків (1,06 %) та смертей (1,72 %) від COVID-19 значно менше кількості населення та забезпеченості регіону медичною інфраструктурою та медичними кадрами, але летальність в області (3,27 %) при цьому суттєво більша від летальності в цілому по Україні (2,02 %). Загалом епідемічна ситуація по COVID-19 може вказувати на необхідний рівень готовності медичної інфраструктури до пандемічних загроз, але є необхідність у розвитку та подальшому

ДТП та їх наслідки

В 2023 році в Кіровоградській області було зафіксовано 782 ДТП з загиблими та/або травмованими особами (3,3 % від всієї кількості по Україні), в яких травмовано 1047 осіб і загинуло 112 осіб, що становить 3,5 % і 5,7 % відповідно від кількості по Україні.

Всього 148 ДТП зафіксовано із загиблими та/або травмованими пішоходами (2,3 % від всієї кількості по Україні), в яких загинуло 24 та травмовано 135 пішоходів.

Всього 17 ДТП було скоєно з вини пішоходів (2,4 % від всієї кількості по Україні). В цих ДТП загинуло 4 та ще 17 осіб травмовано.

вдосконаленні протипандемічного потенціалу системи громадського здоров'я області.

Профіль захворюваності регіону на найпоширеніші інфекції в Кіровоградській області достатньо сприятливий. ГРВІ дещо перевищують показник України (на 30,0 %), а серед інших респіраторних інфекцій в 2023 році в області високі показники мала вітряна віспа (вдвічі вище, ніж в цілому в Україні). Грип та скарлатина мали відчутно менші показники, ніж загалом в Україні. Стан захворюваності на всі кишкові інфекції в області кращий, ніж в цілому в Україні (в 1,5–2,5 рази менше). Спалахи інфекційних хвороб не реєструвалися. Отже, при плануванні в регіоні протиепідемічних та профілактичних заходів щодо найпоширеніших інфекційних хвороб потрібно враховувати строкатість проявів епідемічного процесу та застосовувати диференційований підхід.

В 2023 році в Кіровоградській області захворюваність на туберкульоз та смертність від нього були вдвічі вищими, ніж в цілому в Україні, а захворюваність на ТБ у поєднанні з ВІЛ-інфекцією була в 1,8 рази вище, ніж

в Україні. При цьому показник захворюваності на ТБ в області серед дитячого населення (0-14 років) був у 8 разів більшим, ніж загальноукраїнський показник дитячої. Інші соціально значущі інфекції (ВІЛ/СНІД, вірусні гепатити, ІПСШ) загалом в області мають незначне перевищення в порівнянні з Україною. Така ситуація вимагає впровадження нових та посилення вже існуючих профілактичних програм для зменшення захворюваності та тягаря соціально значущих інфекцій для населення області.

Не зважаючи на те, що в порівнянні із загальними показниками в Україні в Кіровоградській області досить високі показники охоплення щепленнями (з 9 позицій рівень охоплення щепленнями перевищує загальноукраїнський, а по 4 позиціям перевищує 90 %), необхідними все ж таки є заходи з підвищення охоплення щепленнями дітей, оскільки охоплення по переважній більшості щеплень не дорівнює і не перевищує 95 %.

Близько 24,2 % злоякісних новоутворень в області виявляється на пізніх стадіях, що також потребує вжиття заходів з покращення виявлення онкозахворювань системою охорони здоров'я регіону, оскільки

раннє виявлення злоякісних новоутворень збільшує шанси на успішне лікування та збільшує виживання хворих.

Враховуючи те, що серед розладів психіки внаслідок вживання психоактивних речовин в області в етіологічній структурі хворих переважали особи, які вживали алкоголь (79,09 %), то першочергово необхідним є лікування та реабілітація осіб з психічними та поведінковими розладами внаслідок вживання саме алкоголю.

Як материнська смертність (23,55 на 100 000 новонароджених проти 18,37 на 100 000 новонароджених загалом в Україні), так і малюкова смертність дітей у віці до 1 року (9,19 дітей на 1 000 народжених живими проти 7,49 загалом по Україні) в області були суттєво більшими за загальноукраїнські показники. Отже, доцільним є інтегрування в діяльність первинної ланки охорони здоров'я послуг з планування сім'ї та антенатального догляду.

Для зменшення кількості ДТП та травмованих і/або загиблих в них та підвищення безпеки на дорогах потрібна роз'яснювальна робота серед населення та/або проведення інших відповідних заходів.

Список скорочень

ГРВІ	гострі респіраторні вірусні інфекції	ДТП	дорожньо-транспортна пригода
ГКІ	гострі кишкові інфекції	КПК	кір, паротит, краснуха (вакцина)
ТБ	туберкульоз	АКДП	Адсорбована коклюшно-дифтерійно-правцева (вакцина)
ІПСШ	інфекції, що передаються статевим шляхом	БЦЖ	Бацила Кальмета-Жерена (вакцина)
НіВ(ХІВ)	Інфекція, що викликається <i>Haemophilus influenzae type b</i>	ІПВ	Інактивована поліомієлітна вакцина
ВГВ	Вірусний гепатит В	ОПВ	Оральна поліомієлітна вакцина

В даній публікації були використані дані:

Центру громадського здоров'я МОЗ України
 Державної служби статистики України
 Національного канцер-реєстру України
 Департаменту патрульної поліції Національної поліції України
 Державної служби України з питань праці

www.phc.org.ua
www.ukrstat.gov.ua
www.ncru.inf.ua
www.patrolpolice.gov.ua
www.dsp.gov.ua